

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל')

מערכת: 073-249-0403

m@sdaf.co.il

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל

גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליז
420-1

ומכאן למדנו שתמא בזבחים כשר, כי אם הוא פסול, איך תיקנו בית דין לפסול את הקרבן.

זבחים דף ג'. יום ד' פרשת נצבים - כ"ד אלול תשפ"ה

דף ג' - ע"א

אין ללמוד שגט הנכתב סתם פסול ממה שפסלו גיטין אלו:

א. היה עובר בשוק, ושמע סופרים מקרין איש פלוני גירש פלונית ממקום פלוני, ואמר זה שמי וזה שם אשתי - שמדובר בסופרים העשויים להתלמד, ולא נכתב לשם כריתות כלל.

ב. כתב לגרש אשתו, ונמלך, מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך - משום שניתק הגט לשם גירושי האחר.

ג. יש לו שתי נשים ששמותיהם שוות, כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה - לפי שניתק לשם גירושי הגדולה.

ד. אמר ללבלר כתוב ולאיזה שארצה אגרש - משום שאין ברירה.

הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש והאשה והעדים והזמן, ומקום הרי את מותרת לכל אדם - ומכאן למדנו שגט שנכתב בסתמא פסול, שאם לא כן יכול לכתוב לשם כריתות לכשיזדמן לו.

חטאת ששחטה לשם עולה - פסולה, שחטה לשם חולין - כשירה - שמינה מחריב בה, ושלא מינה לא מחריב בה, משום שבקדשים אם תסיר מה ששחטה לשם חולין סתמא היא וכשר. אבל **גט** שנכתב לשם עבודת כוכבים פסול, הגם שאינה מינה, שאם תסיר מה שנכתב לשם עובדת כוכבים סתמא היא ופסול.

כלי שמונה בתנור, ופיו למעלה מפי תנור, ואוכלים ומשקים בתוכו ושרץ בתנור, אוכלים שבכלים טהורים - שנאמר 'תוכו' ולא תוך תוכו. ולא רק אם היה כלי חרס שאינו מקבל טומאה מגבו שמציל על האוכלים שבתוכו, אלא גם כלי שטף שנטמא מגבו מציל, שהכלי אינו מקבל טומאה מאוויר כלי חרס. ואין אומרים 'שלא במינה לא מחריב בה' כקדשים ששחט לשם חולין, שכל שהוא כלי נקרא מינה, ורק מחיצה אצל תנור נחשב 'שלא במינה' ואינו מציל - לשיטת חכמים (ולשיטת רבי אליעזר מבואר להלן ע"ב).

תנור שעשה בו מחיצה באמצע וחילקו עד למעלה מפיו, ונמצא שרץ בצד זה, ואוכלים בצד שני של מחיצה - **לחכמים**: הכל טמא. וכן כוורת שהיא פחותה הגם שפקוקה בקש, ומשולשלת לאוויר תנור, ושרץ בתוכה, התנור טמא. שרץ בתנור, אוכלים שבתוכה טמאים. שמחיצה 'אינה מינה', ולא מחריב בה לבטל שם תוכו ממנו. **רבי אליעזר**: מטהר מקל וחומר, אם מחיצה מצילה באוהל המת שחמור, שהכלים שיש מעבר למחיצה טהורים, קל וחומר שתציל בכלי חרס שקל. ולחכמים אין זו ראייה, שדרך בני אדם לחלק אוהל במחיצה, מה שאין כן בכלי חרס.

דף ג' - ע"ב

'הטעם' שאם שחט קדשים לשם קדשים - פסולים, ולשם חולין - כשרים, ואין לומדים מקל וחומר, לשיטת רבי אליעזר שמחיצה מטהרת בכלי חרס בקל וחומר, משום שנאמר 'ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו מה שאין כן בכלי חרס.

גליזן זה הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה מרת מלכה גרינוואלד ע"ה בת רבי שמשון זצ"ל

גלב"ע ט' אלול תשפ"ה
הונצח על ידי אימנו הרבנית תליט"א

מסכת זבחים

פרק ראשון - כל הזבחים

זבחים דף ב'. יום ג' פרשת נצבים - כ"ג אלול תשפ"ה

יום זה לזכות שרה בת מרים לאה להצלחה ולסייעתא דשמיא

דף ב' - ע"א

משנה. נחלקו תנאים בדין זבחים שנזבחו שלא לשמם: **א.** לתנא **קמא**: כל הזבחים כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה. חוץ מפסח בזמנו, וקרבת חטאת בכל זמן.

ב. **לרבי אליעזר**: גם האשם פסול בכל זמן כחטאת, משום ששניהם באים על חטא.

ג. **ליוסי בן חוני**: הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולים.

ד. **לשמעון אחי עזריה**: קדשים ששחטם לשם גבוה מהם - כשרים, לשם נמוך מהם - פסולים. כיצד? קדשי קדשים ששחט לשם קדשים קלים - פסולים. קדשים קלים ששחט לשם קדשי קדשים - כשרים. בכור ומעשר ששחטם לשם שלמים - כשרים. שלמים ששחטן לשם בכור ולשם מעשר - פסולים. שהרי בכור ומעשר נמוכים משלמים, שהשלמים טעונים מתן ארבע סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.

ולמה שנינו 'אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה', לומר שהם עדיין בקדושתם ואסור לשנותם - שהעולה ששחטה שלא לשמה, אסור לזרוק דמה שלא לשמה. מסברא! כי למה יוסיף לשנות בה לאחר שכבר עבר ושינה מהכתוב! שנאמר 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה', והלא נדר הוא? רק אם עשית כמו שנדרת - יהא נדר, ואם לא - יהא נדבה ועדיין אסור לשנותה.

דף ב' - ע"ב

זבחים שנזבחו בסתם - הם כמו לשמה ועלו לבעלים לשם חובה, משום שסתם קדשים עומדים לשמה. **גט שנכתב בסתם** - פסול, משום סתם אשה אינה עומדת לגירושין.

אין ללמוד שסתם הוא לשמה ממה ששינו במשנה לשמם ושלא לשמם הוא לשם פסח ושלמים, והרי משמע לשם פסח וסתם כשר - שהרי יש לומר שכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה. וכן אין ללמוד ממה ששינו בסיפא שלא לשמם ולשמם הוא לשם שלמים ולשם פסח, ומשמע הא סתמא ולשם פסח כשר, שאנו אומרים יוכיח סופו על תחילתו, או ששנה הסיפא משום רישא.

לשם ששה דברים הזבח נזבח:

א. לשם זבח, **ב.** לשם זובה, **ג.** לשם שם, **ד.** לשם אשים, **ה.** לשם ריח, **ו.** לשם ניחוח. והחטאת ואשם לשם חטא. **לרבי יוסי**: גם מי שלא היה בליבו לשם אחת מכל אלו כשר, שהוא תנאי בית דין שלא יאמר לשמו שמא יאמר שלא לשמו.

לה", קדשים מחללים קדשים ולא חולין. והגם שנאמר תוכו גם במחיצה, הוא בא ללמד על אוכלים שגיבל בטיט לאוויר תנור, שהגם שאינם נטמאים בנגיעה נטמאים על ידי האוויר. לחכמים אין צריך לימוד לזה.

בשינוי קודש: מצאנו לא מינה - מחריב בה, ומינה - לא מחריב בה
" שהרי חטאת ששחטה לשם חטאת (כגון חטאת חלב לשם חטאת דם) כשירה, ולשם עולה פסולה. שנאמר 'ושחט אותה לחטאת', והרי חטאת לשם חטאת נשחטה. אבל בשינוי בעלים: הדין להיפך, שאם שחט חטאת על מי שמחויב חטאת פסולה, ועל מי שמחייב עולה כשרה, שנאמר 'וכפר עליו', עליו ולא על חבירו המחויב כפרה כמותו.

לעניין מיעוט תוך תוכו בכלי חרס מצאנו שגם כלי שטף שאינה מינה מציל - שהרי ארבעה מקראות נאמר באוויר כלי חרס, שנאמר שני פעמים 'תוכו', וכל אחד נדרש שני פעמים 'תוך' ו'תוכו'. אחד בא לומר עיקר דין שכלי חרס מטמא אוכלים מאוויר, ואחד לגזירה שוה שהשרץ מטמא את הכלי הגם שלא נגע בו, ואחד למעט כלי שטף שאינם מטמאים אוכלים באוויר, ואחד למעט תוך תוכו ומציל גם כלי שטף.

זבחים דף ד'. יום ה' פרשת נצבים - כ"ה אלול תשפ"ה

דף ד' - ע"א

פסוקים שלמדנו מהם שצריך לעשות עבודות הקרבן לשמה: שינוי קודש:

שחיטה: שנאמר 'ואם זבח שלמים קרבנו', שיהא זביחה לשם שלמים. ואין לפרש ששמו כן, שהרי נאמר 'המקריב את דם השלמים' 'הזורק את דם השלמים' ולא נאמר 'זבח'. **קבלה:** שנאמר 'המקריב את דם השלמים' - שיהא קבלה לשם שלמים. **זריקה:** שנאמר 'הזורק את דם השלמים' - שיהא זריקה לשם שלמים. **הולכה:** שהרי אמרה תורה על קבלה 'הקריבו' שהוא לשון הולכה, לומר שדין הולכה כקבלה.

לולי הפסוקים לא היינו לומדים: שחיטה - מקבלה, משום שקבלה פסולה בזר ובאשה. קבלה - משחיטה, שהרי מה לשחיטה שכן פוסלת שלא לשם אוכלים בפסח. זריקה - משחיטה וקבלה, שכן טעונות צפון וישנם בחטאות פנימיות. שאר עבודות - מזריקה, שהרי מה לזריקה שכן חייב עליה זר מיתה. הולכה - משאר עבודות, שהרי כולם אי אפשר לבטל, אבל הולכה אפשר לבטל.

שינוי בעלים:

שחיטה: שנאמר 'ובשר זבח תודת שלמיו', 'זבח' מיותר ללמד שצריך לשחוט לשם תודה, ואם אינו ענין לשינוי קודש תנהו ענין לשינוי בעלים. **זריקה:** שנאמר 'ונרצה לו לכפר עליו' ולא על חבירו. והגם שהרי 'עליו' מלמד שאת שעליו חייב באחריות, ממעטים את חבירו מהנאמר 'לו'. **קבלה - לרב אשי:** נאמר 'באיל נזיר' 'ואת האיל יעשה זבח שלמים' 'שתהא עשייתו לשם שלמים, ואם אינו ענין לשינוי קודש תנהו ענין לשינוי בעלים. ואין לומר 'יעשה' כלל 'זבח' פרט, לפי שהוא כלל שאינו מלא ואין דנים אותו בכלל ופרט. **לרבינא:** דנים, רק שהרי 'לה' חזר וכלל. והגם שכלל ראשון אינו דומה לאחרון, שהרי הראשון מרבה עשיות ואחרון מרבה גם שפיכת שירים והקטרת אימורים, לתנא דבי רבי ישמעאל דורשים באופן זה, ולומדים כעין הפרט שכל עבודה צריכה לשמה. ואין לומר מה הפרט עבודה וחייבים עליה בחוץ ונלמד שחיטה וזריקה ולא קבלה והולכה, כי מאידך יש לומר מה הפרט דבר הטעון צפון וישנו בחטאות פנימיות ונלמד שחיטה וקבלה ולא זריקה, ושקולים הם ויבאו שניהם. ולתירוץ שני לומדים שחיטה וקבלה, וזריקה נלמד מהנאמר 'ונרצה לו'. (והולכה בכלל קבלה כמו שנתבאר בשינוי קודש). והגם שנאמר כן רק באיל נזיר, לומדים שאר שלמים ממה שנאמר 'שלמים' ולא 'שלמי'.

לולי הפסוקים לא היינו לומדים: זביחה האמורה בשינוי בעלים - מהאמורה בשינוי קודש שלא חילקת בו משאר עבודות, כי מה לשינוי קודש שכן פסולה בגופה, וישנו בארבע עבודות, וישנו לאחר מיתה, וישנו בציבור כביחיד. והגם שיש לדחות שתיים מהם, ששניהם במחשבה, ואם משום שנפסלו על ידי המחשבה חשוב פסולה בגופה גם שינוי בעלים כך היא, וכן לרב פנחס בריה דרב מרי יש שינוי בעלים אחרי מיתה, בכל זאת עדיין יש שני דחיות. ואין ללמוד קבלה - משחיטה וזריקה, כי מה לזביחה וזריקה שכן עבודה שחייבים עליה בחוץ.

כל הפסוקים בשינוי קודש ובעלים נאמרו בשלמים, ובשאר קדשים לומדים - מהנאמר 'זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים, היקישם הכתוב לשלמים שבין שינוי קודש בין שינוי בעלים צריך לשמה. ולולי הפסוק אין ללמוד שאר קדשים משלמים, כי מה לשלמים שכן טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.

תודה ששחטה לשם שלמים - כשירה, **שלמים** ששחט לשם תודה פסולה - שהתודה קרויה שלמים, שנאמר 'ובשר זבח תודת שלמיו', ושלמים אין קרויה תודה.

חטאת ואשם נאכל ליום ולילה כתודה, שנאמר 'ובשר זבח תודת שלמיו', זבח מיותר לרבות חטאת ואשם - והגם שבא ללמד על שלא לשמה בשינוי בעלים, היה יכול לומר 'ובשר תודת שלמיו זבח'.

שחט שלא לשמה אינו נפסל הקרבן - שנאמר 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת נדבה', והלא נדר הוא? אלא אם כמה שנדרת עשית - יהא נדר, ואם לא - יהא נדבה.

זבחים דף ה'. יום ו' פרשת נצבים - כ"ו אלול תשפ"ה

דף ה' - ע"א

אשה שהביאה חטאת ומתה - יביאו יורשים העולה. **הביאה עולה ומתה** - לא יביאו יורשים החטאת, שחטאת שמתה בעליה הולכת למיתה.

תמה ריש לקיש על קרבנות שנעשו שלא לשמה, שאם הם כשרים ירצו, ואם אינם מרצים למה הם באים? אמר לו רבי אלעזר מצינו בבאים לאחר מיתה שכשרים ואינם מרצים, אמר לו אני מודה בעולה שבאה לאחר מיתה, אבל אשם שלא בא לאחר מיתה למה בא. והשיבו משיטת רבי אליעזר שאשם שלא לשמה פסול, אמר לו משנה שלימה שהיא כשירה ואתה משיבני מרבי אליעזר. והשיבו ריש לקיש שלומדים כן מהנאמר 'מוצא שפתיך'. (דף ג').

אין לומר שפסול האשם, והגם שהנאמר 'מוצא שפתיך' נאמר רק בקרבן הבא בנדר ובנדבה - שנאמר בחטאת 'אותה', אותה שלא לשמה פסולה, ושאר קדשים כשרים. **אין לומר שהאשם כשר ומרצה,** שהקישו הכתוב לשלמים בפסוק 'זאת התורה', מה שלמים שהם קדשים ושחט שלא לשמה כשרים ואינם מרצין, כך אשם שהוא קודש כשר ואינו מרצה. ואין להקישו לחטאת, שכבר נאמר 'אותה'.

דף ה' - ע"ב

השיבו רב הונא ורב נחמן על תמיהת ריש לקיש שאין ללמוד פסול שלא לשמה בקרבן אשם מקרבן עולה משום שבא לאחר מיתה, כי גם האשם בא לאחר מיתה למותרו, שדמיו נופלים לקיץ המזבח. והגם שגם חטאת באה לאחר מיתה למותרה, כבר נאמר בה 'הוא' לפסול שלא לשמה, אבל בקרבן אשם לא נאמר בו 'הוא' רק לאחר הקטרת אימורים, והוא עצמו שלא הקטירו אימורים, כשר.

אשם שניתק לרעיה - שמתו בעליו או שנתכפר באחר, ואמר בית דין הוציאו וירעה, ושחט סתם כשר לעולה, משום שסופו לקיץ המזבח. אבל אם לא ניתק לרעיה - לא, שנאמר 'הוא' בהווייתו יהא.

רב נחמן ורב ששת השיבו על תשובת רבי אלעזר לריש לקיש שהבאים לאחר מיתה כשרים ואינם מרצים, כי אפשר שמרצה לירוש - והגם שהיא ילדה ולא יורשיה, אפשר שאם עברה על כמה מצוות עשה מתכפרת בו, וגם הם מתכפרים בו. ומשמע מדבריהם שהירוש קונה קרבן אביו, ומתכפר בו. (עיין להלן דף ו').

זבחים דף ו'. יום שב"ק פרשת נצבים - כ"ז אלול תשפ"ה

דף ו' - ע"א

הירוש קרבן - אינה מכפרת עליו כפרה קבועה שיהא בעליו ממש, אבל מכפרת עליו כפרה צפה. ולכן אם הניח מנחה לשני בניו ומת - קריבה ואין בה משום שותפות שנאמר במנחה 'ונפש' ולא שותפים, משום שלא קנו אותה לגמרי. ואם היה יורש אחד - ממיר הקרבן, לפי שיש לו בה כפרה. אבל אם הניח בהמה לשני בניו ומת, קריבה ואין ממירים בה, שנאמר 'אם המר ימיר' לרבות הירוש, אחד ממיר ולא שנים.

ואם גאול יגאל' לרבות הירוש, שמוסיף חומש כשפודה מעשר אביו - וגם שניים גואלים, ואין אומרים אחד גואל ולא שניים, שגם אצל אביהם שייך שותפות, מה שאין כן בתמורה.

אדם שנדר קרבן, והפריש חבירו משלו כדי שיתכפר בו הנודר, ונעשה בו מום. אם מחלל המפריש - מוסיף חומש, ואם מחלל המתכפר - אינו מוסיף חומש. והמתכפר עושה תמורה. והתורם תרומה משלו על הכרי של חבירו, טובת הנאה של מפריש.

קדשים שנזבחו שלא לשמם, הגם שיקרבו, לא כיפרו על מה שבאו (להגן עליו מהייסורים בינתיים) - כי אם כיפרו, שני למה הוא בא. והראשון נקרב משום 'שלא לשמו בא מכח לשמו'.

הסתפקו בגמרא אם עולה אינה מכפר על עשה שלאחר הפרשה כמו שמצאנו בחטאת, או שמכפר ואינו דומה לחטאת שצריך להביאה על כל חטא, מה שאין כן העולה שקרבן אחד מכפר על כמה מצוות עשה. ועל עשה שעבר לאחר שחיטה פשוט שאינה מכפרת.

‘וסמוך עליו ונרצה לו לכפר’ - וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם? אלא שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה, כלומר שלא סמוך, מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר. **לרבא:** שכיפר על עשה שקודם הפרשה, ולא כיפר על עשה של סמיכה, כי גם אם נאמר שעולה מכפר על עשה שלאחר הפרשה, כל שלא שחט בעמוד וסמוך הוא, נמצא שלא עבר עליה רק לאחר שחיטה, ועל עשה שלאחר שחיטה אינה מכפרת. **רב הונא בר יהודה:** רצה לפרשה, שהתכפר לאדם על כל עשה שבידו וניצל מהייסורים, אבל לא כיפר לנחת רוח לקונו, שלא עשה מצוה מהמובחר.

דף ו' - ע"ב

‘והנותר בשמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר וכפר עליו הכהן לפני ה' - לרבי עקיבא: אם נתן על הראש כיפר, ואם לא נתן לא כיפר. **לרבי יוחנן בן נורי:** שירי מצוה הם, וגם אם לא נתן כיפר, ומעלים עליו כאילו לא כיפר. **לרב הונא בר יהודה** רצה לפרש שנתכפר גברא ולא עשה מצוה מהמובחר. **רבא** פירש שכיפר מתן בהונות, ולא כיפר מתנות הראש.

שעירי עצרת באים על טומאת מקדש וקדשיו, נזרק דמו של ראשון, שני קרב על טומאה שאירע בין זה לזה, וראויים היו ישראל להקריב קרבנות בכל עת ושעה רק שחשך הכתוב - ולצד שאין הקרבן מכפר על עשה שלאחר הפרשה, השני הופרש לאחר שנזרק דם הראשון, וגם אם הפרישו הכהנים בבת אחת, לב בית דין מתנה עליהם שלא תהא הפרשת האחרון הפרשה עד סמוך להקרבה, כדי שיהא ראוי לבוא על טומאה שאירע בינתיים. (ולרבי שמעון שאין לב בית דין מתנה עליהם, מכפר השני באופן שהופרשו בזה אחר זה. תוספות דף ז. ד"ה דלמא).

סכין מושכת קרבנות ציבור למה שהם ראויים, וגם אם לא יודע השוחט מה הם - כגון תמידים שלא הוצרכו לציבור שניקח מתרומה ישנה, והגיע אחד בניסן שמצוה להביא מהחדש, שוחט וכשרים לקיים המזבח.

תמידים שלא הוצרכו לצבור - לחכמים: נפדים תמידים, שלב בית דין מתנה עליהם, שאם הוצרכו הוצרכו, ואם לא יהיו קדושים לדמיהם, שיפדו אותם ממעות חולין בלי מום ויוציא לחול, ויפלו דמיהם למותר תרומה, ואחר כך יחזרו ויקחו אותם מתרומה חדשה, ויוכשר לתמיד. לרבי שמעון: אינם נפדים תמידים, שאינו סובר 'לב בית דין מתנה עליהם'.

הסתפק רבי ירמיה על שעירי עצרת שנשחט כאחת, ולא היה זמן שיארע טומאה בין השחיתות, וקיבל דמם בשני כוסות, ונזרק דם ראשון - אם השני מכפר על טומאה שאירע בין זריקה לזריקה, והספק הוא לצד שנאמר שהשני מכפר על עשה שלאחר הפרשת הראשון, אם מכפר גם על עשה שלאחר שחיטה או לא?.

זבחים דף ז'. יום א' פרשת וילך - כ"ח אלול תשפ"ה

דף ז' - ע"א

תודה שנשחט לתודת חבירו - לרבה: כשר, שהרי תודה לשם תודה נשחטה. **לרב חסדא:** פסול, שצריך לשחוט לשם שלמים שלו.

תודה שנשחט לשם שלמים - כשירה. שלמים שנשחט לשם תודה - פסולים, שתודה קרוי שלמים ואין שלמים קרוי תודה. ופירשה רבה כששחטה לשם שלמים של חבירו, ונלמד מכך שתודה לשם תודת חבירו כשירה. ודחו דבריו שמדובר בשוחט לשם שלמים שלו, והחידוש הוא ששלמים לשם תודה גם שלו פסול.

אמר רבא:

חטאת שנשחט לשם חטאת (כגון חטאת חלב לשם חטאת דם) - כשירה. שנאמר, ושחט אותה לחטאת, והרי חטאת לשם חטאת נשחטה. **חטאת שנשחט לשם עולה** - פסולה.

חטאת שנשחט על מי שמחויב חטאת - פסולה. **חטאת שנשחט על מי שמחויב עולה** - כשירה, שנאמר וכפר 'עליו', ולא על חבירו שמחויב כפרה כמותו.

חטאת (וי"א: עולה) **שנשחט על מי שאינו מחויב כלום** - פסול, שאין לך אדם בישראל שאינו מחויב עשה.

חטאת מכפר על חייבי עשה - קל וחומר ממה שמכפר על חייבי כריתות. ובכל זאת, חטאת שנשחט על המחויב עולה כשירה, ונחשב שאינו מחויב כפרה כמותו, לפי שמכפר על עשה רק 'מקופיא' ולא 'מקיבעא'.

דף ז' - ע"ב

עולה שנשחט שלא לשמה - אסור לזרוק דמה שלא לשמה, מקרא וגם מסברא, ונתבאר בראש הפרק (דף ב.).

עולה שבאה לאחר מיתה, שחטה בשינוי קודש - פסולה. **בשינוי בעלים** - לרבא: כשירה, שאין בעלים לאחר מיתה. **לרב פינחס בריה דרב אמאי:** פסול, כלומר שלא עלה ליורש וצריך להביא אחרת.

עולה דורון היא - כלומר שלא באה לכפר כפרה ממש על העשה, רק לאחר שכפרה התשובה, היא באה לדורון. שהרי אם לא עשה תשובה - זבח רשעים תועבה, ואם כבר עשה תשובה - הרי נתכפר כבר, כי מי שעבר על מצות עשה ושב, לא זז משם עד שמוחלים לו.

חטאת באה לפני עולה - כפרקליטי שנכנס, ריצה פרקליטי נכנס דורון אחריו.

פסח ששחטו שלא לשמו - שינוי קודש: פסול, שנאמר 'שמור את חדש האביב ועשית פסח' שיהא כל עשיותיו לשם פסח. **שינוי בעלים:** פסול, שנאמר 'ואמרתם זבח פסח' שיהא זביחה לשם פסח, אם אינו עניין לשינוי קודש תנהו עניין לשינוי בעלים. **שאר עבודות:** נלמד הואיל וגילה בזביחה גילה בשאר עבודות. **לרב אשי:** 'הואיל וגלי גלי' לא אומרים, ונלמד שאר העבודות ממה שהוקש לשלמים בפסוק 'את התורה לעולה ולמנחה וגו' להקריב את קרבניהם' זה בכור ומעשר ופסח, כשם שבשלמים צריך בשינוי קודש ובשינוי בעלים למצוה, גם כל הקרבנות גם שינוי קודש וגם שינוי בעלים למצוה. וכמו שלמים, מה שלמים בין זביחה בין שאר עבודות לא חילקת בהם למצוה, גם פסח לא תחלק בו בין זביחה לשאר עבודות לעכב.

מותר הפסח נקרב שלמים - שנאמר 'וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר', והלא אין פסח באה רק מכבשים ועיזים, רק ללמד למותר פסח שיהא לדבר הבא מצאן ובקר והוא שלמים.

זבח פסח 'הוא' - למסקנא בא לגלות על אשם 'הוא' הנאמר בו אינו מעכב, ורק בפסח שנאמר 'הוא' בזביחה מעכב, אבל באשם לא נאמר רק לאחר הקטרה, והוא בעצמו שלא נקטר אימורים כשר.

זבחים דף ח'. יום ב' פרשת וילך - כ"ט אלול תשפ"ה

דף ח' - ע"א

חטאת שנשחט שלא לשמה פסולה - למצוה בשינוי קודש, ושינוי בעלים: שהקישו הכתוב לשלמים בפסוק זאת התורה. **לעכב בשינוי קודש:** 'שחיטה' שנאמר 'ושחט אותה לחטאת', שיהא שחיטה לשם חטאת, 'קבלה' שנאמר 'ולקח הכהן מדם החטאת', שיהא קבלה לשם חטאת, 'זריקה' שנאמר 'וכפר עליו הכהן מחטאתו', שיהא כפרה לשם חטאת. **לעכב בשינוי בעלים:** 'חטאת חלב' שנאמר בזריקה 'עליו' ולא על חבירו. (ושאר עבודות לומדים משלמים, שלא חילקת בין זריקה לשאר עבודות למצוה, כך חטאת לא תחלק בו לעכב, 'חטאת נזיר' נלמד מפסוק 'ועשה את חטאתו', שיהא כל עשיותיו לשם חטאת. ושינוי בעלים נלמד מאות ו' יתירה, שנאמר 'חטאתו' ולא 'חטאת'. 'חטאת של עבודה זרה' נלמד מחטאת חלב, שכן חייבת כרת כמותה. 'חטאת של שמיעת קול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו', נלמד בצד השוה מחטאת חלב וחטאת נזיר ומצורע. (שאם תדחה לומר מה לחטאת חלב שכן כרת, נזיר ומצורע יוכיחו, מה לחטאת נזיר ומצורע שכן יש עמהם דמים אחרים, חטאת חלב תוכיח. הצד השוה שבהם שהם חטאות וצריכים לשמה בשינוי קודש ושינוי בעלים, אף אני אביא שמיעת הקול).

'מנחתם ונסכיהם' - ואפילו אם מביאים בלילה, ואפילו אם מביאים למחר.

דף ח' - ע"ב

קרבן פסח בזמנו: לשמו - כשר, שלא לשמו - פסול. **קרבן פסח בשאר ימות השנה:** לשמו - פסול, שלא לשמו - כשר ונעשה שלמים. שנאמר 'ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים לה', דבר הבא מהצאן יהא לזבח שלמים. וגם אם שחטו לזבח אחר כשר, שנאמר 'לזבח' והוא ריבוי ואינו נדרש בכלל ופרט, ובא לרבות לכל קרבן שנשחט יהא כשר. (והטעם שאם שחט לזבח אחר נעשה שלמים ולא אותו זבח ששחטו לשמו, מבואר בדף הבא).

זבחים דף ט'. יום א' דראש השנה תשפ"ו

יום זה לזכות מרת מרים לאה בת מלכה לכתובה וחתומה טובה

דף ט' - ע"א

השוחט קרבן פסח שלא בזמנו לשם זבח אחר נעשה שלמים - ואין אומרים שיהיה כאותו זבח שנשחט לשמו, שדוחים קדשים הנאכלים לכל אדם אצל קדשים הנאכלים לכל אדם, ולא אצל קדשים שאינם נאכלים לכל אדם. **לרבי יוסי ברבי אבין:** שדוחים קדשים קלים אצל קדשים קלים, ולא אצל קדשי קדשים.

שחט פסח לשם מעשר לא נעשה מעשר - ולומר שלא יצטרך להביא עמו

מבפנים. **לריש לקיש:** מותרת, שאין מחשבים מעבודה לעבודה ואין לומדים חוץ מפנים.

'למסקנא' רביה לדברי רבי יוחנן - קל וחומר מהשוחט לשם פלוני שהוא כשר, ואם שחט לזרוק הדם לשם פלוני פסול, שוחט שלא לשמו שהוא פסול, קל וחומר שאם שחט על מנת לזרוק דמו שלא לשמו שפסול. **רביה לדברי ריש לקיש** - שלא היה צריך לומר פסול שלא לשמה בזריקה, ונלמד משחיטה וקבלה, ולא נאמר רק כדי ללמד שאין מחשבים מעבודה לעבודה. ואין לפרש שבא ללמד שמחשבים מעבודה לעבודה, שוללי הכתוב למדנו זאת בקל וחומר הנ"ל. ולרבי יוחנן לא למדנו שלא לשמה בזריקה משחיטה וקבלה, כי מה לאלו שטעונות צפון וישנם בחטאות הפנימיות. ולריש לקיש אין לדחות כן, כיון שהכתוב נאמר בשלמים.

דף י' - ע"ב

אשם שנשחט שלא לשמו - לרבי אליעזר: פסול כחטאת, רצה ללמוד מחטאת שבא על חטא, **רבי יהושע:** דחה כי מה לחטאת שכן דמה למעלה. השיב לו רבי אליעזר פסח יוכיח, ודחה רבי יהושע מה לפסח שכן זמנו קבוע. ובמה הצד אין ללמד, כי פסח וחטאת יש בהם צד כרת. חזר רבי אליעזר ולמד ממה שנאמר בחטאת 'היא' ובפסח 'הוא' לפסול שלא לשמה, וגם באשם נאמר 'הוא', ודחה רבי יהושע שבחטאת ואשם נאמר בשחיטה, אבל באשם לא נאמר רק לאחר הקטרה, והוא עצמו שלא הוקטרו איבריו כשר. והשיב רבי אליעזר שלומדים ממה שנאמר 'כחטאת כאשם', מה חטאת שלא לשמו פסול כך אשם.

לא השיב רבי יהושע לרבי אליעזר מה לחטאת שכן נכנס דמה לפני ולפנים - שעולה על חטאות החיצונות. ולא השיב שאם נכנס דמה לפני ולפנים פסולה, שלרבי אליעזר גם דין האשם כן. ולא השיב שכן מכפרת על חייבי כריתות, שלמד מחטאת של שמיעת הקול. ולא השיב שכן טעונה ארבע מתנות, כרבי ישמעאל שכל הדמים טעונה ארבע מתנות. אבל עדיין היה יכול להשיב שכן טעונה על ארבע קרנות, ובאצבע, ובקרן, ועל חודה של קרן, רק הביא טעם אחד מתוך כמה טעמים.

'למסקנא' לרבי אליעזר אין לומדים שיזרקו דם האשם למעלה כחטאת - שנאמר בחטאת הכהן המחטא 'אותה', אותה דמה למעלה ולא דמו של אחר למעלה. והגם שבלי לשמה גם נאמר 'אותה', הרי שייך פסח, ובדם למעלה לא שייך עולת העוף, שבזביחה לא שייך אחר. או שרבי אליעזר ברבי שמעון היא שמקום דם עולת העוף ומקום דם חטאת בהמה אינם שווים.

דמים התחתונים - ניתנים מחוט הסיקרא ולמטה, **דמים העליונים** - מחוט הסיקרא ולמעלה. **לרבי אלעזר ברבי שמעון:** כל זה בעולת העוף, אבל חטאת בהמה אינה נעשה רק על גופה של קרן.

נסכים, וללקות עליו משום 'לא יגאל' אם מכרו, הרי נאמר 'העשירי יהיה קודש', זה מעשר ולא אחר.

שחט פסח לשם בכור לא נעשה בכור - ולומר שלא יצטרך נסכים או שיתן לכהנים, הרי נלמד מגזירה שווה 'עברה עברה' ממעשר.

שחט פסח לשם תמורה לא נעשה תמורה - ולומר שילקה משום 'לא יחליפנו', הרי נאמר 'והיה הוא ותמורתו', זו תמורה ולא אחר.

שחט פסח לשם תודה לא נעשה תודה להטעינו לחם, שהרי מותר תודה עצמה אינה צריכה לחם, קל וחומר על מותר הבא לה ממקום אחר.

'ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים' - עולה על מותר פסח ולא על מותר אשם, שהרי 'הצאן' משמע ששוא בכל צאן, ואשם לא בא רק מהעזים. והנאמר 'מן' בא למעט בן שתי שנים ונקיבה שאין הפסח בא מהם. ואם 'כשב' בא לרבות את הפסח לאלוהיה, ו'אם עז' ללמד שעז אינה טעונה אליה. והנאמר 'אם' כבש בא לרבות פסח שעברה שנתה ושלמים הבאים מחמת פסח (חגיגה י"ד) לכל מצוות שלמים, שיטענו סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.

דף ט' - ע"ב

משלשה מקראות למדנו שמותר פסח קרב שלמים:

א. 'ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים', שדבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים.

ב. 'וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר', והלא פסח בא רק מכבשים ועזים, אלא ללמד שמותר פסח יהא לשלמים הבא מצאן ובקר.

ג. 'אם' כבש לרבות על פסח שעברה שנתה לכל מצות שלמים. שמפסוק אחד הייתי אומר רק כשעברה זמנו ושנתו שנדחה מפסח לגמרי קרב שלמים, אבל אם עברה זמנו ולא שנתו שראוי לפסח שני, לא קרב שלמים. ומכתוב שלישי למדנו שגם אם לא עברה זמנו ושנתו שעדיין ראוי לפסח, קרב שלמים.

רב אמר משמו של מבוג בעניין חטאת נחשון:

א. יש אומרים שאמר שאם נשחט חטאת לשם חטאת נחשון כשירה, שנאמר 'זאת תורת החטאת', תורה אחת לכל החטאות. ודחה רבא, שהרי מנחות שנקמצו שלא לשמם עלו לבעלים לשם חובה משום שמעשיה מוכיחים עליה, ולולי זאת לא היו עולים לבעלים הגם שנאמר 'זאת תורת המנחה', ובהכרח שאין דורשים תורה אחת לכל המנחות.

ב. יש אומרים שאם שחט על מנת שיתכפר בה נחשון כשירה, שאין כפרה למתים, ולא אמר סתם מת, לומר שאם שחטה על מנת שיתכפר חי שדומה לנחשון, וכגון מי שמחויב חטאת נזיר או מצורע שלא בא על חטא, פסולה. ודחו בגמרא כי חטאת נזיר ומצורע חשובות עולה, והשוחט על מי שמחויב עולה כשירה.

ג. יש אומרים שאם שחטה על מי שמחויב חטאת נחשון, כלומר נזיר ומצורע שהחטאת שלהם לא בא על חטא, כשירה, כי חטאת נחשון עולה היא, ודינו כשוחט חטאת על מי שמחויב עולה.

חטאת חלב שנשחט: לשם חטאת דם או עבודה זרה - לרב: כשירה, **לרב אחא בריה דרבא:** פסולה. **לשם חטאת נזיר או מצורע** - פסולה, שעולות הם.

רבא נסתפק - לרב: על מי ששחט חטאת חלב לשם חטאת של טומאת מקדש וקדשיו, אם הואיל וחייבת כרת כמותה כשירה, או מאחר שאינה קבועה כמותה פסולה? **לרב אחא בריה דרבא:** נסתפק רבא לענין שינוי בעלים, שהשוחט על מי שמחויב חטאת חלב פסולה, שמחויב כפרה כמותו, ועל מי שמחויב חטאת נזיר ומצורע כשירה, ועל מי שמחויב מחמת טומאת מקדש וקדשיו, נסתפק אם מאחר שיש בה כרת כמותה פסולה, או כיון שאינו קבוע כמותה כשירה? ולא נפשט.

זבחים דף י'. יום ב' דראש השנה תשפ"ו

**יום זה לזכות שלום יוסף חיים בן מרים לאה
לכתיבה וחתימה טובה**

דף י' - ע"א

שחט - לשמה, לזרוק דמה שלא לשמה - לרבי יוחנן: פסולה, שלומדים ממחשבת פיגול שמחשבים מעבודה לעבודה. **לריש לקיש:** כשירה, שאין מחשבים מעבודה לעבודה, ואין לומדים ממחשבת פיגול.

השוחט בהמה על מנת לזרוק הדם או להקטיר חלבה לעבודה זרה - לרבי יוחנן: אסורה, שמחשבים מעבודה לעבודה ולומדים חוץ